

УДК 37(09)

Зайченко Н. І.

д. пед. н., доцент, доцент кафедри
соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук
Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка

ОТТО ВІЛЬМАН ПРО ДИДАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОЛІМАТИЧНОГО ПІЗНАННЯ

Визначний німецький педагог, професор Празького німецького університету Отто Вільман (Gustav Philipp Otto Willmann) (24.4.1839, Лісса – 1.7.1920, Лейтмериц) у знаменній праці “Дидактика як теорія освіти в її відношеннях до соціології та історії освіти” (Брауншвейг, 1882–1889) велику увагу приділив аналізу поліматичного пізнання. При визначенні сутності поліматичного знання педагог виходив із тієї позиції, що “шкільні науки ніколи не вичерпують всієї сукупності освітнього знання, але складають лише його ядро або, якщо скористатися іншим образом – його остов, до якого примикають пізнання всякого роду, що відносяться до людського життя і природи, до минулого та теперішнього” [2, с. 76].

До поліматичного знання, за вченням Отто Вільмана, має відношення історичне знання, підтримуване частково власне історичним інтересом, а частково – політичним чи патріотичним; пізнання зі світознавства та географії, що в народознавстві і землезнавстві перетинається з історією; природознавство в різноманітних формах, яке звертається в природничій історії до розмаїття явищ, у фізиці та хімії – до пояснення фізичних сил, у прикладному природознавстві – до дослідження людських цілей, що вторгаються в речовий світ [2, с. 76].

Німецький педагог зазначав, що в старий час на поліматію звертали більшу увагу, ніж у теперішній, її цінували передусім як противагу заняттям словесністю. У школах XVII століття викладання поліматії зустрічалося під різними назвами – ерудиція, енциклопедія і т. д., історія наук у деяких навчальних планах мала той же характер.

На погляд Отто Вільмана, “хоча концентрована допитливість і систематичне читання краще, ніж інтерес до поліматії та змішане читання, однак і останні поряд та після більш серйозної освітньої діяльності мають право на існування” [2, с. 168].

У своєму аналізі поліматичного знання педагог зважав і на ту дидактичну обставину, що поліматичне знання має формальне значення для мовлення і мови, оскільки сприяє розвитку словесної здібності. Щоби збільшити лексичний запас, завжди необхідне коло відомостей, і мова набуває універсального характеру тільки при багатобічному знанні. Часто трапляється, що стиль художнього твору безсилий і мертвий, бо письменник не володіє достатнім запасом уявлень про предмет; у пересічних письменників значна частка стилістичних огріхів – через незнання предмета. Лише багатобічне пізнання дає здібність належним чином виробити власну мову.

Отто Вільман підкреслював: “Школі не варто випускати з уваги всю цю [поліматичну] галузь, спираючись на те, що вона не може бути поставлена поряд із предметами викладання. Колишня дбайливість, з якою давалися декотрі керівні вказівки про поліматичні освітні заняття, заслуговувала б відтворення у формі, відповідній нашому часу. Можна давати такі вказівки й натяки та розвивати такі звички, які давали б учневі можливість у подальшому доцільно користуватися апаратом учених і поліматичних відомостей; як робити витяги, збирати колекції, де і як треба відшукувати необхідні відомості, як уживати віднайдене, як слід користуватися книгами і т. д. – усього цього можна навчити мимохідь, і знання всього цього має немаловажну ціну” [2, с. 170].

Поліматичні посібники зіграють виключно позитивну роль у навчальному процесі, був переконаний німецький педагог. “У кількості, поширенні, практичній придатності поліматичних освітніх посібників наш час значно перевершує минулий. Реальні енциклопедії для окремих галузей і для всього освітнього знання, лексикони ученого і популярного

характеру готові до послуг щомиті, аби дати нам знану відомість, газети й періодичні видання всякого роду пропонують такі ж відомості або спонукають шукати їх; збірники, укладені з художньою, науковою, ремісничою метою, дають різноманітне наочне навчання будь-кому, хто його шукає; всесвітні виставки, ці ніби дійсно сталі реальними енциклопедії мистецтва та індустрії, пропонують поглядам як спеціаліста, так і профана результати роботи народів”, – пояснював Отто Вільман [1, с. 406].

Таким чином, у педагогічному вченні Отто Вільмана 1880-х років розкривалося істотне дидактичне значення поліматичного пізнання. Змістовність навчального матеріалу як фундаментальна передумова освіти людини, озброєння її не тільки “класичним” знанням, а й щонайширшими уявленнями про світ – важливе дидактичне зауваження видатного педагога, що не втрачає передовсім свого аксіологічного сенсу і в сьогоденні.

Список літератури

1. Willmann O. Didaktik als bildungslehre nach ihren beziehungen zur socialforschung und zur geschichte der bildung. Braunschweig : F. Vieweg und sohn, 1882. 422 p.
2. Willmann O. Didaktik als bildungslehre nach ihren beziehungen zur socialforschung und zur geschichte der bildung. Braunschweig : F. Vieweg und sohn, 1889. 545 p.

УДК 37.09.011

Лу Цзе

аспірантка кафедри освітології та інноваційної педагогіки,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ІНТЕРКУЛЬТУРНИЙ СКЛАДНИК ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Підготовка сучасного вчителя вимагає якісно нових підходів: реалізації компетентнісного підходу, академічної мобільності, формування україноцентованого світогляду і водночас толерантного сприймання всієї світової культурної спадщини. Саме тому неабиякої актуальності набуває інтеркультурний складник підготовки майбутніх учителів загалом і музичного мистецтва зокрема. Сучасні дослідники тлумачать інтеркультурність як різноманітність і позитивну взаємодію, як певну гуманістичну перевагу розвитку людства на основі вивчення і визнання культурних надбань різних національно-етнічних груп. На нашу думку, можна розглядати інтеркультурність як складний феномен взаємного вивчення, розуміння, сприйняття та взаємодії різних культур.

У контексті інтеркультурної педагогіки широко відомі роботи вітчизняних (Н. Гальчун, Л. Гончаренко, В. Кузьменко, А. Леснянська-Дошак, Л. Сущенко) і зарубіжних (Л. Годелю, М. Претсей, Л. Левінас) дослідників. Для майбутніх педагогів важливо не просто ознайомитися з певними культурними надбаннями різних народів, а й навчитися глибоко їх аналізувати, визначати ментальні риси, проводити дослідження впливів, які несе певна культурна окремішність. Сучасному вчителю важливо використовувати всі види мистецтва для розуміння національної культури різних народів. Прикметно, що сучасні освітні програми педагогічних університетів України містять освітні компоненти, спрямовані на формування інтеркультурної компетентності. Проаналізуємо наявність відповідних навчальних дисциплін у практиці підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва (освітні програми першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво). У Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди вивчаються навчальні дисципліни з історії зарубіжної музики, народознавства та історії музичної культури України, вони спрямовані на формування інтеркультурного складника професійної підготовки [1, 2]. Є можливість розширити знання в означеному аспекті на програмах академічної мобільності та у процесі навчання зі студентами-іноземцями. В освітній програмі